

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

***ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ І ПРАВА ХХІ СТОЛІТТЯ
ОЧИМА МОЛОДІ***

**МАТЕРІАЛИ
VII Міжвузівської студентської
наукової конференції**

18 травня 2023 року

Харків 2023

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редколегії:

Світлана БЕРЕЖНА – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Члени редколегії:

Любов РАДЧЕНКО – канд. екон. наук, доцент, професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ірина СІДЕЛЬНИКОВА – канд. екон. наук, доцент, професор кафедри економічної теорії, фінансів і обліку ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Олег ЛУК'ЯНЧИКОВ – канд. юрид. наук, доцент, завідувач кафедри правового регулювання економіки ХНЕУ імені С. Кузнеця;

Вікторія СОЛЯР – канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри економічної теорії, фінансів і обліку ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Валентина НЕСТЕРЕНКО - канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки і підприємництва ХНАДУ;

Ольга ГОЦ-ЯКОВЛЄВА – канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені проф. О. І. Процевського ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ольга МЕЛЬНИКОВА – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії, фінансів і обліку ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Олександра ІСАДКОВА – член Спілки студентів і молоді факультету соціальних і поведінкових наук, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 2-го року навчання факультету соціальних і поведінкових наук ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 5 від 17 травня 2023 р.)*

Тенденції та перспективи розвитку економіки і права XXI століття очима молоді: матеріали VII Міжвузівської студентської наукової конференції (18 травня 2023 р., м. Харків) / за заг. ред. С. В. Бережної. [Електронне видання]. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023. 347 с.

У збірці представлено матеріали VII Міжвузівської студентської наукової конференції, присвяченої Дню науки в Україні. Дослідження учасників конференції розкривають актуальні проблеми економічної теорії й практики та їх правове забезпечення. Розглядаються питання розвитку сучасної національної економіки в умовах глобалізації, процеси управління фінансово-господарською діяльністю суб'єктів господарювання, аспекти правового регулювання суспільних відносин в умовах ринкової економіки, а також особливості функціонування економіки України в умовах військової агресії з боку Росії та перспективи її повоєнного відновлення.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст й оригінальність публікацій несуть автори та їх наукові керівники.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	11
Ісадкова О. Г. МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	11
Гавриленко А. І. МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ: СУТНІСТЬ, МАСШТАБИ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ.....	15
Сищенко К. В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ ЄС	19
Таран О. Г. МІСЦЕ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ НА РИНКУ ПРАЦІ НІМЕЧЧИНИ.....	23
Винник Б. Р. ІНФЛЯЦІЯ ЯК ПРОЯВ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	29
Луценко А. О. ПОПИТ НА ГРОШІ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК З ОБСЯГАМИ КРЕДИТУВАННЯ.....	33
Лисак Н. П. ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	37
Прилуцька Т. Д. ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	40
Міжерицький В. А. ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ: ДОСВІД ЯПОНІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО АДАПТАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	42
Азізова А. З. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ	48
Лавриненко А. О. РИЗИКИ, ЯКІ НЕСЕ З СОБОЮ ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	50
Рудюк В. В. ВОЄННИЙ ЕКОЦИД ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	53

Осадченко Є. С. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ПРІОРИТЕТИ	56
Скидан О. О. ВИБІР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ МОДЕЛІ УКРАЇНИ В НОВИХ РЕАЛІЯХ.....	58
Кривко Є. О. ПОЗИЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОВИХ РЕЙТИНГАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РФ	62
Сідова Д. Р. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	64
Miasoiedov Y. R. MACRO-ECONOMIC INSTABILITY IN THE INFLATION ...	67
Краснопольська А. Т. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	69
Козловський В. О. ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ	71
Ахтирський Д. Ю. БІЗНЕС-МОДЕЛІ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ЕЛЕМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	75
Мажуга А. В. ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОГО АРТ-РИНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	79
Машкін Е. С. НЕОКОЛОНІАЛІЗМ ЯК СУЧАСНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА КОНФРОНТАЦІЇ ДЕЗІНТЕГРАЦІЙНОЇ ТА ОБ'ЄДНУВАЛЬНОЇ ТЕНДЕНЦІЙ (НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦІЇ).....	83
Дем'янець В. В. РОЗВИТОК МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ В ДОСЛІДЖЕННЯХ НОБЕЛЕВСЬКИХ ЛАУРЕАТІВ З ЕКОНОМІКИ У 2022 РОЦІ.....	87
Цзян Цзяньчао SPECIAL ECONOMIC ZONES AS AN ELEMENT OF THE COUNTRY'S FOREIGN ECONOMIC OPENNESS: THE PRACTICE OF CHINA'S SEZ	89

Дорожко В. В. STRATEGIES FOR STRENGTHENING CHINA'S ECONOMY IN THE INTERNATIONAL ARENA	94
Серих Д. С. ЗМІНИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ТА РОЛЬ МОЛОДІ У ФОРМУВАННІ «ЯКІСНОГО» СУСПІЛЬСТВА	96
Сафронова Д. В. РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ МОЛОДІ ТА КРЕАТИВНЕ ЛІДЕРСТВО	100
СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	104
Удовиченко Д. О. МАРКЕТИНГОВІ ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ НА ПОВЕДІНКУ СПОЖИВАЧА.....	104
Хамашта Тоні Габі СКЛАДОВІ ПРОЦЕСУ УДОСКОНАЛЕННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	108
Бакшеєв Б. М. МЕТОДОЛОГІЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА БАЗІ ЗАГАЛЬНОЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПАРАДИГМИ	111
Копилова Д. А. ДОКУМЕНТООБІГ В ЗАСТОСУНКУ ДІЯ	116
Гасімов Гахверді СУЧАСНА РЕКОНСТРУКЦІЯ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА АЗЕРБАЙДЖАНУ З УРАХУВАННЯМ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ПОСТКОНФЛІКТНИХ ТЕРИТОРІЙ.....	120
Амарік В. А. НОРМУВАННЯ Й АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	125
Волчков В. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ	129
Дьякова А. Ю. ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ УКРАЇНСЬКИХ ЗВО В УМОВАХ ВІЙНИ	134

Ковальов О. А. РИНОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК КАТАЛІЗАТОР РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	138
Троян Є. А. РОЗВИТОК ТА СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ВЕБ-ДИЗАЙНУ В УКРАЇНІ.....	140
Нос Д. Ю. ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	143
Порохончук Н. О. ЕМОЦІЙНА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІСТЬ ТА ЛІДЕРСТВО В БІЗНЕСІ	147
Мельников Б. О. ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ІНДУСТРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО ФУТБОЛУ	151
Олійник М. М. ЕТИКА ТА КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	157
Утянський В. А. ПРОБЛЕМА КООРДИНАЦІЇ В РАМКАХ ЕКОНОМІЧНИХ ТА УПРАВЛІНСЬКИХ ТЕОРІЙ.....	161
Семенова Т. Ю. ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «АУТСОРСИНГ»	165
Євдокименко П. С. КРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	167
Нетребенко О. В. ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	171
Ярова К. Д. ІНСТРУМЕНТИ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ.....	173
Колісник К. С. АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА	177
Ветчинкіна Д. С. РОЛЬ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	179
Геліна А. І. МОТИВАЦІЯ ПЕРСОНАЛУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	182

Романь О. К. РОЛЬ НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТКУ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	184
Ужва О. Д., Пономаренко А. М. ОСНОВНІ СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АТЕСТАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ	186
Серебрян І. Ю., Глухов Д. В. ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОВІДНОСИН МІЖ СТРУКТУРНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ	188
Наталуха Г. Д. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ В ОРГАНІЗАЦІЇ: ПІДХОДИ І МЕТОДИ	192
Приходько Ж. С. СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ МАРКЕТИНГОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	196
Качуровський О. Д. ОСНОВНІ ЧИННИКИ ОРГАНІЗАЦІЇ МАРКЕТИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	198
Красна Г. О. УПРАВЛІННЯ РЕПУТАЦІЄЮ БРЕНДУ У ПРОГРАМІ ПРОСУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	200
Сєдих А. В. ВПЛИВ КОЛЬОРУ, ШРИФТУ ТА РЕКЛАМИ НА ЕКОНОМІЧНУ ПОВЕДІНКУ СУБ'ЄКТІВ РИНКУ	204
Тяло К. В. СУТНІСТЬ РОЗРОБКИ МАРКЕТИНГОВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ КОМПАНІЇ.....	207
Перепеленко О. П. ОСНОВНІ ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА	209
Шмирьов М. С. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	211
Хоруженко О. С. ПІДХОДИ ДО МОНІТОРИНГУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	213
Романь О. К. ВПЛИВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА	216

Белєвцов І. В. МЕТОДИ ОЦІНКИ ВНУТРІШНЬОЇ ВАРТОСТІ КОМПАНІЇ..	218
Білецький Д. О. ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА МЕТОДАМИ ІНТЕРПОЛЯЦІЇ ТА СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ	222
Шевченко М. Ю. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА	224
Драгун А. А. ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПОЛПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	226
Грудняк С.О. ОСОБЛИВОСТІ БУХАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	230
Бурчакова В. С. ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО – ТЕХНІЧНОГО РІВНЯ ПІДПРИЄМСТВА	233
Дудкіна О. В. ФАКТОРИ ЗОВНІШНЬОГО SEREDOVISHCHA TA IX VPLIV NA RENTABELNISTY DIYALNOSTI SUB'YKTIV HOSPODARUVANNYA.....	237
Пісклова Д. А. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	240
Арзуманян А. І. ЛОГІСТИЧНИЙ ПРОЦЕС НА СКЛАДІ, РОЛЬ І ФУНКЦІЇ СКЛАДІВ	242
Панченко А. С. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЛОГІСТИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	245
Ян Цзиньхау ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЛОГІСТИЧНОГО СЕРВІСУ ОПТОВИХ КОМПАНІЙ	247
Калиненко В. О. СУТНІСТЬ І СПЕЦИФІКА ТРАНСПОРТНО- ЕКСПЕДИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	251

Мартиненко І. С. ВПРОВАДЖЕННЯ ЗЕЛЕНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТРАНСПОРТНІЙ ГАЛУЗІ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АТП.....	255
Dinu Mihnea Stefan THE ROLE OF ECONOMIC TRAINING OF SPECIALISTS FOR THE MODERN ONE-HEALTH SYSTEM OF HOLISTIC MEDICINE	259
СЕКЦІЯ 3. АКАДЕМІЧНИЙ ДИСКУРС ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	
Баранник С. О. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ: ІЛЮЗІЯ ЧИ ПЕРСПЕКТИВА?	265
Гальченко К. В. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ: ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ...	268
Шатний М. А. КУБА: ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ДИКТАТУРИ	274
Шейко К. В. ПРИВАТНІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	278
Долмат Д. Р. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ГРОМАДСЬКИХ РОБІТ	283
Кузьміна С. Є. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОBOB'ЯЗКУ ПРАЦІВНИКА ЩОДО НЕРОЗГОЛОШЕННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ	286
Безугла О. А. ПРИНЦИПИ ТА ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ	290
Соломонова К. О ЩОДО ПРАВОВОЇ ПРОБЛЕМИ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	292
Тарсуков О. О. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЯКІ ОТРИМАЛИ ПОРАНЕННЯ	295
Болорхуу Турболд НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	299

Максименко А. В. ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ТА СТАЖУВАННЯ ЯК ОСНОВА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ.....	302
Щербиніна Є. М. ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ	304
Кравченко С. Р. ЗАКОНОДАВЧІ МОЖЛИВОСТІ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	309
Ходикіна Л. С. ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ДОСЯГНЕНЬ ПРАВОВИХ СИСТЕМ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ В УКРАЇНІ.....	313
Сіденко К. Л. ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ	317
Капустін М. Д. ВПЛИВ ОБМЕЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ НА РОЗВИТОК СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	321
Стороженко Д. О. ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	326
Соломко А. О. АНАЛІЗ ЗМІН В ТРУДОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ	333
Резнікова В. П. ПОРІВНЯННЯ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ЗМІН КІНЦЯ ХІХ СТОЛІТТЯ НА ТЕРИТОРІЇ СУЧАСНИХ УКРАЇНИ ТА ПОЛЬЩІ НА ПІДСТАВІ АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ	338
Антоненко М. С. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗГОРТАННЯ ТА ЗАНЕПАДУ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧИ У ХVІІІ СТ.....	343

Соломко Анастасія Олексіївна
ХНЕУ імені С. Кузнеця
факультет економіки і права, 4 курс, гр. 6.05.081.010.19.1
Науковий керівник - к. ю. н., доцент, доцент кафедри правового
регулювання економіки ХНЕУ ім. С. Кузнеця Єрофєєнко Л.В.

АНАЛІЗ ЗМІН В ТРУДОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Вже другий рік в нашій країні триває війна. Багато людей втратили роботу через пошкодження або знищення підприємств, релокацію їх на більш безпечну територію, а також через міграцію громадян до інших країн. Війна руйнує ринок праці в Україні.

Депутати Верховної Ради почали роботу доволі продуктивно – в славнозвісному турборежимі було ухвалено багато давно очікуваних бізнесом і суспільством законів.

Зміни торкнулися і трудового законодавства. 24.03.2022 набув чинності Закон № 2136 (далі Закон), яким визначено правила організації трудових відносин на період воєнного стану, запровадженого Законом № 389.

Доцільно провести аналіз норм вказаного акту, оскільки він включає правові новації порівняно з нормами КЗпП України.

По- перше, за новим Законом письмова форма трудового договору є необов'язковою у випадках, як це передбачено законодавством у мирний час (наприклад, при прийнятті на роботу неповнолітніх або при укладенні трудових договорів з фізичними особами-підприємцями). Тобто сторони за згодою визначають в якій формі буде укладено трудовий договір, а для оформлення трудових відносин найманого працівника роботодавцю достатньо видати відповідний наказ та повідомити податкові органи. Важливо, щоб такі спрощення відбувалися за згодою працівника. [1, 2]. По- друге, що стосується випробувального терміну: в КЗпП зазначені категорії осіб, яким не встановлюють випробування при укладанні трудового договору, а відповідно до Закону, під час дії воєнного стану роботодавці мають право при укладенні

трудових договорів передбачити випробувальний термін для будь-якої категорії працівників. [1, 2].

По-третє, через війну багато працівників переїхали в іншу, більш безпечну місцевість або взагалі виїхали за кордон. І щоб запобігти кадровому дефіциту роботодавці можуть укладати з новими працівниками строкові трудові договори на період дії воєнного стану або на період заміщення тимчасово відсутнього працівника. Тобто, трудові відносини з відсутніми працівниками не припиняються, однак на час їх тимчасової відсутності роботодавець може укласти строковий трудовий договір з іншим працівником.

По-четверте, переведення та зміна умов праці «день в день». За новим Законом спрощено порядок зміни істотних умов праці. Так, під час війни не потрібно завчасно повідомляти працівника про таку зміну. Дана норма дозволяє роботодавцю змінювати істотні умови праці «день в день». При цьому слід зазначити, що незалежно від необхідності попередження працівника, зміна істотних умов праці повинна відбуватись за наявності для цього як законних, так і фактичних підстав.

Також спрощено порядок переведення працівників на іншу роботу, якщо це необхідно для відвернення або ліквідації наслідків бойових дій чи обставин, що загрожують життю людей. Так, під час воєнного стану не потрібно отримувати згоду працівника на таке переведення, але при цьому важливо, що робота, на яку переводиться працівник, не повинна бути протипоказана йому за станом здоров'я. Також без згоди працівника заборонено переводити його на роботу в зону активних бойових дій.

Стосовно заробітної плати, то вона повинна становити не менше середньої зарплати за попередньою роботою працівника [2].

По-п'яте, Законом передбачено особливості розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Так, у зв'язку з веденням бойових дій в районі розташування роботодавця та загрозою для життя і здоров'я працівника, такий працівник може розірвати трудовий договір за власною ініціативою «день в день» без двотижневого строку попередження. Але ця

норма не може застосовуватися до працівників, які примусово залучені до суспільно-корисних робіт в умовах воєнного часу, а також до виконання робіт на об'єктах критичної інфраструктури.

Також під час дії воєнного стану не потрібно запитувати згоду профспілки на звільнення працівника з підстав скорочення чисельності або штату, систематичного невиконання трудових обов'язків, прогулу тощо. Однак залишається вимога щодо отримання згоди профспілки на звільнення працівників, обраних до профспілкових органів. [2].

По-шосте, щодо призупинення трудових відносин. У зв'язку з повною неможливістю надання роботодавцем та виконання працівником роботи із-за військової агресії проти України законодавець передбачив можливість призупинення дії трудового договору. На час такого призупинення роботодавець не забезпечує працівника роботою, а працівник звільняється від обов'язку виконувати роботу за укладеним трудовим договором. Відповідно, роботодавець також не має обов'язку нараховувати та виплачувати заробітну плату на час призупинення трудових відносин. Важливим є те, що призупинення дії трудового договору не тягне за собою припинення трудових відносин. Щодо відшкодування заробітної плати та всіх належних працівникам виплат на час призупинення дії трудового договору у повному обсязі, то такий обов'язок покладається на державу, що здійснює військову агресію. Однак порядок такого відшкодування поки що не передбачений. [2].

По-сьоме, в Законі внесено зміни щодо збільшення норми робочого часу. Так, в КЗпП зазначається максимально допустима норма робочого часу на тиждень 40 годин. Під час дії воєнного стану цю норму збільшено до 60 годин на тиждень. Закон також підвищив скорочену тривалість робочого часу до 50 годин на тиждень. При цьому роботодавці мають можливість на власний розсуд встановлювати час початку та закінчення щоденного робочого часу. Крім того, під час війни тривалість роботи не скорочується напередодні святкових чи неробочих днів та в нічний час. Також скасовано заборону роботи у вихідні дні. При цьому компенсація за роботу у вихідний день не застосовується.

Дещо змінено стосовно заборони на залучення до роботи в нічний час вагітних матерів, жінок з дітьми до року та інвалідів. Це означає, що якщо ці працівники нададуть свою згоду, вони можуть брати участь у відповідній роботі протягом цього часу. Так само необхідна згода жінки, за винятком випадків вагітних жінок і матерів, які мають немовлят віком до одного року, для здійснення певних дій залучатись до важких, підземних робіт зі шкідливими або небезпечними умовами праці. [1,2]

По-восьме, зміни торкнулися і питання відтермінування виплати зарплати. В Законі зазначається, що коли через бойові дії або форс-мажор роботодавець не може виплатити зарплату, то її виплату може бути відтерміновано. Але при цьому у разі перевірки роботодавець повинен буде довести, що саме війна чи форс-мажор стали причиною такої затримки. Тільки за таких обставин на роботодавця не буде накладено штраф за порушення строків виплати зарплати. Водночас Закон зобов'язує роботодавця виплатити зарплату працівникам як тільки підприємство відновить свою діяльність.

По-дев'яте, у період воєнного стану тривалість щотижневого безперервного відпочинку може бути скорочена до 24 годин. Крім того, знято заборону щодо роботи у святкові та неробочі дні. Таким чином, вихідні дні, які збігаються зі святковими чи неробочими днями, не переносяться на інші дні.

За працівниками зберігається право піти у щорічну оплачувану відпустку на 24 календарних дні чи іншу відпустку під час війни. Однак, якщо працівник працює на об'єктах критичної інфраструктури, роботодавець може відмовити йому у відпустці. Разом з тим, у будь-якому випадку роботодавець не має права відмовляти у наданні відпусток у зв'язку з вагітністю та пологами та для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Також працівник може скористатися відпусткою без збереження зарплати на весь період воєнного стану, але така відпустка надається лише на прохання

працівника. Роботодавець не має права направляти працівника у відпустку без збереження заробітної плати з власної ініціативи чи в примусовому порядку.[2]

Усі вищезазначені зміни будуть діяти під час воєнного стану, але деякі з них варто було б застосовувати і в мирний час, залишивши їх на постійній основі за для захищеності прав працівників.

Список використаних джерел:

1. Кодекс Законів про Працю від 12.12.1971 р. № 322-VIII: станом на 27.01.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 8 травня 2023 р.)
2. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення 8 травня 2023 р.)